

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS
SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL SEIMO NARIO BRONISLOVO MATELIO PUBLIKACIJOS „APIE PASKUTINĮ
MERO ŠANSĄ“, PASKELBTOS WWW.PANSKLIAUTAS.LT IR LAIKRAŠTYJE
„PANEVĖŽIO KRAŠTAS“**

2019 m. gegužės 27 d. Nr. 3-90 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2019 m. kovo 13 d. gavo 2019 m. kovo 8 d. advokato kreipimąsi grupės pareiškėjų vardu dėl naujienu portale www.panskliautas.lt paskelbtos Seimo nario Bronislovo Matelio publikacijos „Apie paskutinį mero šansą“. Nė vienas iš kreipimąsi pasirašiusių asmenų nėra Rytis Mykolas Račkauskas. Rašte nurodomas prašymas: *„išnagrinėti Seimo nario Bronislovo Matelio elgesį, susijusį su jo vardu publikuotu straipsniu leidiniuose „Panevėžio kraštas“ ir www.panskliautas.lt „Apie paskutinį mero šansą“ (išspausdintu 2019 metų kovo 5 d.), taip pat įvertinti, ar B. Matelio elgesys nepažeidžia LR rinkimų įstatymo, taip pat LR politikų elgesio kodekso (sąžiningumo, teisingumo, lygiateisiškumo principų ir kt. normų), taip pat LR visuomenės informavimo įstatymo bei kitų galiojančių teisės aktų.“* Rašte nurodoma: *„Straipsnio „Apie paskutinį mero šansą“ autorius, Seimo narys B. Matelis, skaitytojui pateikia savo mintis, pamąstymus apie tai, su kokiais sunkumais susidurtų rinkėjai, jeigu jie šiuo metu vykstančiuose rinkimuose išrinktų merą, kuris rinkimus laimėjo 2015 metais - R. Račkauską. Straipsnio autorius nurodo, kad yra Seimo narys (yra įdėta jo nuotrauka su jo vardu, pavarde pareigomis), tarsi informuodamas skaitytojus, kad teikia nepriklausomą ir nešališką gerbiamo politiko, Seimo nario neigiamą nuomonę apie Panevėžio mero rinkimuose dalyvaujantį vieną iš kandidatų, tačiau nenurodo, kad autorius dirba kartu su kitu kandidatu į Panevėžio mero postą, Seimo nariu Povilu Urbšiu.“*

VRK 2019 m. kovo 22 d. raštu Nr. 2-877(7.9) kreipėsi į Visuomenės informavimo etikos komisiją dėl kompetentingos nuomonės pateikimo.

2019 m. kovo 22 d. raštu Nr. 2-876(2.10) 2019 m. kovo 8 d. kreipimąsi VRK persiuntė Seimo Etikos ir procedūrų komisijai.

2019 m. balandžio 29 d. raštu Nr. 2-1183(2.10) VRK paklausimu kreipėsi į panskliautas.lt redaktorę Liminą Matelienę.

2019 m. balandžio 26 d. gautas Visuomenės informavimo etikos komisijos atsakymas (VRK reg. Nr. 1-3800(7.9), kuriame nurodoma, kad: *„Komisija atkreipė dėmesį į tai, jog B. Matelis ginčo*

publikacijoje aiškiai nurodo, jog jis yra LRS narys, t. y. žurnalisto statusu neprisidengia ir šią publikaciją paskelbė ne kaip žurnalistas, o kaip politikas. Įvertinusi šias aplinkybes, Komisija padarė išvadą, jog ginčo publikacija žurnalistiniu kūriniu nelaikytina ir Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso nuostatos šiuo konkrečiu atveju B. Mateliui netaikytinos.“

2019 m. balandžio 26 d. gauta Seimo Etikos ir procedūrų komisijos išvada „Dėl Seimo nario Bronislovo Matelio pasisakymų“, kurioje konstatuojama, kad: „Seimo narys B. Matelis savo privačių interesų deklaracijoje yra nurodęs sutuoktinę L. Matelienę bei jos darbovietę UAB „Panevėžio kraštas“. Seimo nariai B. Matelis ir P. Urbšys priklauso Mišriai Seimo narių grupei. Ši Seimo narių grupė jungia Seimo narius, kurie nepriklauso kitai frakcijai, todėl šių Seimo narių nevienija bendra politinė ideologija. Straipsnis „Apie paskutinį mero šansą“ parašytas kandžiu, aštriu stiliumi, naudojant vaizdingus posakius, palyginimus. Panevėžio miesto meras R. M. Račkauskas dėl straipsnyje nurodytos informacijos bei aprašomojo stiliaus nesikreipė nei į „Panevėžio kraštas“ redakciją, nei į patį straipsnio autorių. Komisija nenagrinėja Visuomenės informavimo įstatymo pažeidimų. Dėl galimų pažeidimų nustatymo tikslinga kreiptis į Visuomenės informavimo etikos komisiją.“ Vadovaudamasi Valstybės politikų elgesio kodekso 9 straipsnio 1 dalies 1 punktu Seimo Etikos ir procedūrų komisija nusprendė: „Seimo narys Bronislovas Matelis nepažeidė Valstybės politikų elgesio kodekse įtvirtintų principų. Kreiptis į Visuomenės informavimo etikos komisiją dėl kreipimesi nurodytų galimų pažeidimų įvertinimo šios komisijos kompetencijos ribose.“

2019 m. balandžio 26 d. gautas UAB „Panevėžio rytas“ atsakymas (VRK reg. Nr. 1-3995(2.10), kuriame nurodoma, kad: „Dėl rašte minėtų Seimo nario Bronislovo Matelio komentarų „Apie paskutinį mero šansą“ ir „Balsavome lyg pragaro rinkimų apygardoje“ redakcija specialiai į autorių nesikreipė. B. Matelis yra daug metų dirbęs politikos apžvalgininku, jis ir šiuo metu nuolat teikia savo komentarus įvairiems portalams, taip pat ir www.panskliautas.lt, laikraščiui „Panevėžio kraštas“, tad pateikė ir šiuos komentarus. <...> Komentaro „Apie paskutinį mero šansą“, taip pat ir kito komentaro paskelbimas nebuvo atlygintinis. Už minėtų komentarų publikavimą redakcijai nebuvo atlyginta, jie buvo publikuojami kaip nuomonė apie konkrečių pastarųjų dienų politiko veiklą, nesusijusią su rinkimais, politinėmis idėjomis ar politinių partijų programa. Abu rašte minėti komentarai buvo publikuoti portale www.panskliautas.lt ir laikraštyje „Panevėžio kraštas“. Laikraštyje „Panevėžio kraštas“ ir portale www.panskliautas.lt spausdiname įvairių autorių komentarus, jeigu jie juos pateikia. Skiltyje „Komentarai“ publikuojami straipsniai visada yra neatlygintiniai. Juose gali skelbtis visi, norintys ir turintys ką pasakyti apie visuomenei svarbias aktualijas ir problemas. Politinė reklama šioje skiltyje nespausdinama.“

Atsakyme dėl publikacijos nurodoma, kad: „kadangi B. Matelio komentare buvo kritikos merui R. M. Račkauskui, buvome pasirengę publikuoti ir mero nuomonę, tačiau jis į redakciją

nesikreipė, pretenzijų nereiškę, atsakomosios nuomonės spausdinti neprašė. Norime pažymėti, kad mūsų žiniomis, ir skundo VRK meras R. M. Račkauskas nėra pasirašęs, tai padarė kiti asmenys, todėl darome išvadą, kad jis redakcijai pretenzijų neturi ir tų komentarų nevertina kaip įstatymo pažeidimo.“

Atsakyme taip pat nurodoma: „Norime atkreipti dėmesį į tai, kad Seimo narys B. Matelis nėra jokios partijos narys, nebuvo šios rinkimų kampanijos dalyvis ir savo komentare nepropagavo jokios partijos rinkimų programos, idėjų, neragino už kurį nors kandidatą konkrečiai balsuoti. Viename atsiliepime Defi.lt portale, kilus korupcijos skandalui Panevėžyje, B. Matelis net siūlė atsistatydinti iš Seimo Povilui Urbšiui - lyderiui judėjimo, kuris į miesto valdžią ir atvedė šiuo metu korupcija kaltinamą merą R. M. Račkauską. Todėl nėra pagrindo teigti, kad komentaro autorius protegavo kurį nors iš dviejų varžovų - P. Urbšį ar R. M. Račkauską, arba kurį nors kitą kandidatą.“ <...> Autoriaus komentaro esmė yra susijusi su tų dienų oficialiu prokurorų pranešimu apie tai, kad merui R. M. Račkauskui yra pateikti įtarimai dėl dviejų sunkių ir dviejų apysunkių korupcinio pobūdžio nusikaltimų. Meras ilgą laiką buvo nušalintas nuo pareigų, todėl tiek visuomenė socialiniuose tinkluose ar žiniasklaidoje, tiek ir Seimo narys B. Matelis turėjo pagrindo reikšti savo nuomonę dėl šių kriminalinio pobūdžio pranešimų, kurie su rinkimų kampanijos dalyvio idėjomis ar partijos programa niekaip nesusiję. Visuomenė kiekvieną kartą laukė žinios, ar teismas pratęs mero nušalinimą, diskutavo, kaip tokioje situacijoje turėtų elgtis pats meras. Reikia pabrėžti, kad „Panevėžio kraštas“ ne kartą įvairiais būdais, ir raštu kreipėsi į merą R. M. Račkauską ir prašė pateikti savo poziciją, tačiau jokio atsakymo nesulaukė.“

Atsakyme pažymima: „sutinkame, kad meras R. M. Račkauskas bet kada galėjo kreiptis į redakciją ir prašyti išspausdinti savo nuomonę, tačiau jis to nedarė, o prašomas pateikti savo nuomonę apie jam pateiktus įtarimus bendrauti atsisako. Meras yra viešas asmuo ir privalo išnaudoti visas galimybes, kad būtų išsklaidytos abejonės apie jo veiklą. Jeigu to jis nedaro, tai dėl pasekmių turėtų ir pats prisiimti atsakomybę.“

Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje politinė reklama apibūdinama kaip valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.

Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punkte nustatyta, politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką,

politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą.

Dėl publikacijos „Apie paskutinį mero šansą“ vertinimo

Atsižvelgiant į Visuomenės informavimo etikos komisijos nuomonę ir Seimo Etikos ir procedūrų komisijos sprendimą nustatyta, kad prašyme išdėstytas aplinkybes pagal kompetenciją institucijos ištyrė ir įstatymų pažeidimų nenustatė.

Įvertinus, kad publikacijos turiniu nebuvo propaguojami kiti kampanijos dalyviai, nebuvo kalbama apie kitų kandidatų idėjas, tikslus ar programas, taip pat įvertinus viešai skelbiamą informaciją apie R. M. Račkauską ir tai, kad dėl šios publikacijos jis pats nesikreipė, išnagrinėjus pateiktą paaiškinimą, kuriuo patvirtinama, kad publikacija nebuvo užsakyta ir už ją nebuvo sumokėta, nustatyta, kad publikacija atitinka įstatyme nustatytą išimtį ir politinė reklama nelaikytina.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

Nepripažinti, kad publikacija „Apie paskutinį mero šansą“ yra politinė reklama.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Estera Miežytė